

Barcs Város Önkormányzata
P o l g á r m e s t e r é t ő l
7570 Barcs, Bajcsy-Zs. u. 46.
Pf. 62., Tel.: 82/463-176

Az előterjesztés előkészítésében részt vett:
Király Mónika vezető főtanácsos

3. sz. napirendi pont

ELŐTERJESZTÉS

Barcs Város Önkormányzata 2016. évi gyermekvédelmi tevékenységének értékeléséről

Készült: Barcs Város Képviselő-testülete
2017. március 16-i ülésére

1. Bevezető

A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény (a továbbiakban: Gyvt.) 96. § (6) bekezdése alapján: „A települési önkormányzat és az állam fenntartói feladatainak ellátására a Kormány rendeletében kijelölt szerv a gyermekjóléti és gyermekvédelmi feladatainak ellátásáról minden év május 31-éig - a külön jogszabályban meghatározott tartalommal - átfogó értékelést készít. Az értékelést - települési önkormányzat esetén a képviselő-testület általi megtárgyalást követően - meg kell küldeni a gyámhatóságnak. A gyámhatóság az értékelés kézhezvételétől számított harminc napon belül javaslattal élhet a települési önkormányzat, illetve állam fenntartói feladatainak ellátására a Kormány rendeletében kijelölt szerv felé, amely hatvan napon belül érdemben megvizsgálja a gyámhatóság javaslatait és állásfoglalásáról, intézkedéséről tájékoztatja.”

Az átfogó értékelés **tartalmi követelményeit** a gyámhatóságokról, valamint a gyermekvédelmi és gyámügyi eljárásról szóló 149/1997. (IX. 10.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Gyer.) 10. számú melléklete tartalmazza.

Barcs Város Képviselő-testülete 182/2016. (XII.15.) sz. határozatával elfogadta 2017. évi munkatervét, melyben a 2017. március 16-i ülésére tűzte napirendjére a gyermekvédelmi feladatok ellátásáról szóló átfogó értékelés megtárgyalását.

Az értékelés bemutatja:

- a település demográfiai mutatóit, különös tekintettel a 0-18 éves korosztály adataira;
- az önkormányzat által nyújtott pénzügyi, természetbeni ellátásokra vonatkozó adatokat;
- az önkormányzat által biztosított személyes gondoskodást nyújtó ellátásokat;
- a felügyeleti szervek ellenőrzésének megállapításait;
- a jövőre vonatkozó javaslatok, célok meghatározását;
- a bűnmegelőzéssel kapcsolatos, valamint a gyermek- és fiatalkorú bűnözéssel összefüggő adatokat;
- az önkormányzat és a civil szervezetek közötti együttműködési kereteit.

2016. évben jelentős jogszabályi változások a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményt illetően nem történtek. A rendkívüli gyermekvédelmi támogatás a települési támogatás egyik formájaként került megállapításra.

2. Barcs város demográfiai mutatói

Barcs város állandó népessége 2016. január 01-jén **11.242** fő, lakónépessége **11.053** fő volt. A **0-18 éves lakónépesség** korcsoport szerinti megoszlása 2016-ban az alábbiak szerint alakult:

0-2 éves korig	265 fő
3-5 éves korig	249 fő
6-14 éves korig	1003 fő
15-16 éves korig	276 fő
17-18 éves korig	300 fő
Összesen:	2093 fő

A 18 év feletti lakónépesség megoszlása:

19-55 éves korig	5532 fő
56-60 éves korig	873 fő
61 év felett	2555 fő
Összesen:	8960 fő

A 0-18 éves állandó népesség korcsoport szerinti megoszlása 2016-ban:

0-2 éves korig	257 fő
3-5 éves korig	243 fő
6-14 éves korig	1009 fő
15-16 éves korig	238 fő
17-18 éves korig	245 fő
Összesen:	1992 fő

A 18 év feletti állandó népesség megoszlása:

19-55 éves korig	5805 fő
56-60 éves korig	884 fő
61 év felett	2561 fő
Összesen:	9250 fő

Fenti statisztikai adatok alapján megállapítható, hogy a város lakosságának száma továbbra is folyamatosan csökkenő tendenciát mutat. A 0-18 éves korosztály a város állandó népességének 17,719 %-át teszi ki (2015-ben ez az arány 18,02 % volt).

Barcs demográfiai mutatóinak változása az elmúlt években
(0-18 év közötti állandó népesség/fő):

	2008.	2009.	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.	2015	2016.
	01.01.	01.01.	01.01.	01.01.	01.01.	01.01.	01.01.	01.01.	01.01.
0-2 év közötti gyermekek száma	328	317	304	294	266	243	234	258	257
3-5 év közötti gyermekek száma	336	334	337	319	319	311	300	272	243
6-14 év közötti gyermekek száma	1168	1136	1082	1070	1055	1048	1031	1020	1009
15-16 év közötti gyermekek száma	258	277	305	295	253	239	242	250	238

17-18 év közötti gyermekek száma	315	291	252	281	307	291	257	244	245
Összes gyermek száma (0-18 év) Barcson:	2405	2355	2280	2259	2200	2132	2064	2044	1992

Nemek aránya korcsoportos megoszlásban (fő)

	0-2 éves népesség				3-5 éves népesség			
	lakó		állandó		lakó		állandó	
	2015	2016	2015	2016	2015	2016	2015	2016
fiú	122	135	122	124	140	117	134	110
lány	127	130	136	133	132	132	138	133
Összesen	259	265	258	257	272	249	272	243

	6-14 éves népesség				15-18 éves népesség			
	lakó		állandó		lakó		állandó	
	2015	2016	2015	2016	2015	2016	2015	2016
fiú	530	539	529	531	294	301	239	237
lány	513	464	491	478	292	275	255	246
Összesen	1010	1003	1020	1009	586	576	494	483

3. A gyermekek védelmének rendszere

A **gyermekek védelme** a gyermek családban történő nevelkedésének elősegítésére, veszélyeztetettségének megelőzésére és megszüntetésére, valamint a szülői vagy más hozzátartozói gondoskodásból kikerülő gyermek helyettesítő védelmének biztosítására irányuló tevékenység.

A gyermekek védelmét **pénzbeli, természetbeni és személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti alapellátások, illetve gyermekvédelmi szakellátások**, valamint a Gyvt.-ben meghatározott **hatósági intézkedések** biztosítják.

A gyermekvédelmi rendszer működtetése állami és önkormányzati feladat.

A **települési önkormányzat**, fővárosban a fővárosi kerületi önkormányzat, illetve a fővárosi önkormányzat által közvetlenül igazgatott terület tekintetében a fővárosi önkormányzat feladata a gyermekek védelme helyi ellátó rendszerének kiépítése és működtetése, a területén lakó gyermekek ellátásának megszervezése.

A települési önkormányzat biztosítja a személyes gondoskodást nyújtó alapellátások keretében a gyermekjóléti szolgáltatást, a gyermekek napközbeni ellátását, a gyermekek átmeneti gondozását, szervezi és közvetíti a máshol igénybe vehető ellátásokhoz való hozzájutást.

A gyermekvédelmi és gyámügyi igazgatási ügyekben általános első fokú hatóságként jár el a **települési önkormányzat jegyzője**, illetve 2013. január 01. napjától a **járási gyámhivatal**. A gyermekvédelmi és gyámügyi feladat- és hatáskörök ellátásáról, valamint a gyámhatóság szervezetéről és illetékességéről szóló 331/2006. (XII.23.) Korm. rendeletben meghatározott ügyekben első fokú hatóságként jár el a **szociális és gyámhivatal**.

A települési önkormányzat jegyzőjének és a járási gyámhivatalnak a gyermekvédelmi és gyámügyi hatósági ügyekben a fellebbezés elbírálására jogosult hatóság a szociális és gyámhivatal.

A Gyvt.-ben meghatározott, a gyermekek védelmét biztosító hatósági feladat- és hatásköröket a helyi önkormányzat képviselő-testülete, valamint a gyámhatóság gyakorolja.

A gyermekek védelmének rendszere 2016. évben:

Pénzbeli és természetbeni ellátások:

- rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény,
- gyermekétkeztetés,
- a gyermektartásdíj megelőlegezése,
- az otthonteremtési támogatás.

A személyes gondoskodás keretébe tartozó gyermekjóléti alapellátások:

- a gyermekjóléti szolgáltatás,
- a gyermekek napközbeni ellátása,
- a gyermekek átmeneti gondozása.

A személyes gondoskodás keretébe tartozó gyermekvédelmi szakellátások:

- az otthont nyújtó ellátás,
- az utógondozói ellátás,
- a területi gyermekvédelmi szakszolgáltatás.

A gyermekvédelmi gondoskodás keretébe tartozó hatósági intézkedések:

- a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzet fennállásának megállapítása,
- a védelembe vétel,
- a családba fogadás,
- az ideiglenes hatályú elhelyezés,
- a nevelésbe vétel,
- a nevelési felügyelet elrendelése,
- az utógondozás elrendelése,
- az utógondozói ellátás elrendelése,
- a megelőző pártfogás elrendelése.

A gyermekvédelmi rendszer részét képezi a bíróság által **javítóintézeti** nevelésre utalt, illetve előzetes letartóztatásba helyezett fiatalkorúak intézeti ellátása.

A települési önkormányzat képviselő-testülete a rendeletében meghatározott módon és feltételek szerint a gyermek és fiatal felnőtt rászorultságára tekintettel **pénzbeli támogatást** állapíthat meg.

Az ellátások megállapítását nevelési-oktatási intézmény, gyámhatóság, más családvédelemmel foglalkozó intézmény, természetes személy vagy a gyermekek érdekeinek védelmét ellátó társadalmi szervezet kezdeményezheti.

2016. évben a jogosult gyermekek számára a gyámhatóság a Gyvt.-ben meghatározott feltételek szerint rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultságot állapított meg.

A Gyvt.-ben szabályozott **gyermekvédelmi rendszerhez kapcsolódó feladatot** látnak el - a gyermek családban történő nevelkedésének elősegítése, a gyermek veszélyeztettségének megelőzése és megszüntetése érdekében - a törvényben meghatározott alaptevékenység keretében

- az **egészségügyi szolgáltatást nyújtók**, különösen a védőnői szolgálat, a házi orvos, a házi gyermekorvos,
- a **személyes gondoskodást nyújtó szolgáltatók**,
- a köznevelési intézmények,
- a rendőrség,
- az ügyészség,
- a bíróság,
- a pártfogó felügyelői szolgálat,
- az áldozatsegítés és a kárenyhítés feladatait ellátó szervezetek,
- a menekülteket befogadó állomás, a menekültek átmeneti szállása,
- az egyesületek, az alapítványok és az egyházi jogi személyek,
- a munkaügyi hatóság.
- a javítóintézet, a gyermekjogi képviselő is.

4. Pénzbeli és természetbeni ellátások

A Gyvt. 18/A. § (1) bekezdése alapján a pénzbeli és természetbeni ellátás iránti kérelmet az a gyámhatóság bírálja el, amelynek illetékességi területén a kérelmező lakóhelye, vagy ha a kérelmező életvitelszerűen a bejelentett tartózkodási helyén lakik, a tartózkodási helye van.

4.1. Rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény

A rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény jogi szabályozásában 2016. évben jelentős változás nem történt.

A rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultság megállapításának **célja** annak igazolása, hogy a gyermek szociális helyzete alapján jogosult a gyermekétkeztetés normatív kedvezményének, a Gyvt. 20/A. §-ban meghatározott természetbeni támogatásnak, valamint a Gyvt-ben és más jogszabályban meghatározott egyéb kedvezményeknek az igénybevételére.

A gyermeket gondozó családban az egy főre jutó havi jövedelem összege nem haladhatta meg:

- az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegének a **140%-át** (39.900.- Ft),
 - ha a gyermeket egyedülálló szülő, illetve más törvényes képviselő gondozza, vagy
 - ha a gyermek tartósan beteg, illetve súlyosan fogyatékos, vagy
 - ha a nagykorúvá vált gyermek megfelel a Gyvt. 20. § (2) bekezdésében foglalt feltételeknek;
- az öregségi nyugdíj legkisebb összegének **130%-át** (37.050.- Ft) egyéb esetben, feltéve, hogy a vagyoni helyzet vizsgálata során az egy főre jutó vagyon értéke nem haladta meg külön-külön vagy együttesen a Gyvt. 20. § (7) bekezdésében meghatározott értéket.

Az egy főre jutó havi jövedelem számításánál - a kérelem benyújtásának időpontjában - **közös háztartásban élő közeli hozzátartozó** (gondozó család) az egy lakásban együtt lakó, ott bejelentett lakóhellyel vagy tartózkodási hellyel rendelkező

- szülő, a szülő házastársa vagy élettársa,
- 20 évesnél fiatalabb, önálló keresettel nem rendelkező gyermek,
- 23 évesnél fiatalabb, önálló keresettel nem rendelkező, a nappali oktatás munkarendje szerint tanulmányokat folytató gyermek,
- 25 évesnél fiatalabb, önálló keresettel nem rendelkező, felsőoktatási intézmény nappali tagozatán tanulmányokat folytató gyermek,
- korhatárra való tekintet nélkül a tartósan beteg és a fogyatékos gyermek,
- fentiekbe nem tartozó, a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény családjogra irányadó szabályai alapján a szülő vagy házastársa által eltartott rokon.

A szülő alatt a családbafogadó gyámot kell érteni, ha a családbafogadó gyám gyámsága alá helyezett gyermek tartására köteles.

Az egyéb jogosultsági feltételek fennállása esetén **nagykorúvá válása után** is jogosult a gyermek a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre, ha

- nappali oktatás munkarendje szerint tanulmányokat folytat és 23. életévét még nem töltötte be, vagy

- felsőfokú oktatási intézmény nappali tagozatán tanul és a 25. életévét még nem töltötte be,

és a **nagykorúvá válását megelőző második hónap első napja, valamint a nagykorúvá válását megelőző nap közötti időszakban legalább egy napig rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre volt jogosult.**

A feltételek fennállása esetén a gyámhatóság egy év időtartamra, de **legfeljebb** a nappali oktatás munkarendje szerint tanulmányokat folytató **nagykorúvá vált gyermek 23. életévének** betöltéséig, felsőfokú oktatási intézmény nappali tagozatán tanuló **nagykorúvá vált gyermek 25. életévének betöltéséig** állapítja meg a gyermek, nagykorúvá vált gyermek rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultságát.

A Gyvt. 20/A. § (1) bekezdése alapján a települési önkormányzat jegyzője annak a gyermeknek, fiatal felnőttnek, akinek rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultsága

a) a tárgyév augusztus 1-jén fennáll, a tárgyév augusztus hónapjára tekintettel,

b) a tárgyév november 1-jén fennáll, a tárgyév november hónapjára tekintettel

természetbeni támogatást nyújt fogyasztásra kész étel, ruházat, valamint tanszer vásárlására felhasználható **Erzsébet-utalvány** formájában.

A természetbeni támogatás összege 2016. évben gyermekenként – az előző évhez hasonlóan – **5.800.- Ft** volt.

A rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermek után a gyermek **családba fogadó gyámjaul** kirendelt hozzátartozó **pénzbeli ellátásra** jogosult, ha a gyermek tartására köteles, és nyugellátásban, korhatár előtti ellátásban, szolgálati járandóságban, balett művészeti életjáradékban, átmeneti bányászjáradékban, megváltozott munkaképességű személyek ellátásaiban, időskorúak járadékában vagy olyan ellátásban részesül, amely a nyugdíjszerű rendszeres szociális ellátások emeléséről szóló jogszabály hatálya alá tartozik. A pénzbeli ellátás havi összege - gyermekenként - az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegének 22 %-a (6.270.- Ft).

Nem szükséges az ellátás kérelmezésekor a családtámogatási ellátásra vonatkozó igazolás, az egyedülállóság tényéről szóló nyilatkozat, valamint a tartósan beteg, illetőleg súlyosan fogyatékos gyermek egészségi állapotára, fogyatékosági támogatás folyósítására vonatkozó igazolás csatolása a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény esetében. A települési önkormányzat jegyzője az államháztartásról szóló 2011. évi CXCV. törvény 106. § (1) bekezdése szerinti egységes szociális nyilvántartás adatai alapján győződik meg egyedülálló kérelmező esetén az egyedülállóság, valamint a gyermek tartós betegségének vagy súlyos fogyatékoságának tényéről.

2016-ban családbafogadó gyámként kirendelt hozzátartozó részére nem került megállapításra pénzbeli ellátás, valamint pótlék, mivel a családba fogadó gyám nem felelt meg a jogszabályi feltételeknek (nem volt például a gyermek tartására köteles).

2016. január 01-jén: **666** gyermek (ebből **60** nagykorúvá vált gyermek saját jogán), összesen **431** kérelmező volt jogosult rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre.

2016. december 31-én: **642** gyermek (ebből **51** nagykorúvá vált gyermek saját jogán), összesen **384** kérelmező volt jogosult rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre.

2016. évben 16 család rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultság megállapítása iránti kérelme került elutasításra, mely összesen 21 gyermeket érintett. Az elutasítás indoka az volt, hogy az egy főre jutó havi jövedelem összege, illetve a vagyoni helyzet meghaladta a jogszabályban meghatározott mértéket.

2016. augusztus hónapban 617 fő kiskorú gyermek és 53 fő nagykorú személy, azaz összesen 670 fő részére 3.886.000.- Ft értékű Erzsébet utalvány került átadásra.

2016. november hónapban 591 fő kiskorú gyermek és 50 fő nagykorú személy, azaz összesen 641 fő részére 3.717.800.- Ft értékű Erzsébet utalvány került átadásra.

A rendszeres gyermekvédelmi kedvezményhez kapcsolódó természetbeni támogatások nyújtásának alakulása 2014-2016. között

	2014. 08. hó	2014. 11. hó	2015. 08.hó	2015. 11.hó	2016. 08. hó	2016. 11. hó
Családok száma	497	481	399	385	414	399
Gyermekek száma	820	807	748	730	670	641
Egyszeri kifizetés összege	4.756.000- Ft (Erzsébet- utalvány)	4.680.600- Ft (Erzsébet- utalvány)	4.338.400 Ft Erzsébet- utalvány	4.234.000- Ft Erzsébet- utalvány	3.886.000- Ft Erzsébet- utalvány	3.717.800- Ft Erzsébet- utalvány

A Gyvt. a gyermekvédelmi gondoskodás keretébe tartozó hatósági intézkedések közé sorolja a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzet fennállásának megállapítását, melyről a települési önkormányzat jegyzője dönt.

A Gyvt. 67/A. § (1)-(2) bekezdése alapján: „(1) **Hátrányos helyzetű** az a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermek és nagykorúvá vált gyermek, aki esetében az alábbi körülmények közül egy fennáll:

a) a szülő vagy a családba fogadó gyám **alacsony iskolai végzettsége**, ha a gyermeket együtt nevelő mindkét szülőről, a gyermeket egyedül nevelő szülőről vagy a családba fogadó gyámról – önkéntes nyilatkozata alapján – megállapítható, hogy a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény igénylésekor legfeljebb alapfokú iskolai végzettséggel rendelkezik,

b) a szülő vagy a családba fogadó gyám **alacsony foglalkoztatottsága**, ha a gyermeket nevelő szülők bármelyikéről vagy a családba fogadó gyámról megállapítható, hogy a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény igénylésekor az Szt. 33. §-a szerinti aktív korúak ellátására jogosult vagy a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény igénylésének időpontját megelőző 16 hónapon belül legalább 12 hónapig álláskeresőként nyilvántartott személy,

c) a gyermek **elégtelen lakókörnyezete, illetve lakáskörülményei**, ha megállapítható, hogy a gyermek a településre vonatkozó integrált településfejlesztési stratégiában szegregátumnak nyilvánított lakókörnyezetben vagy félkomfortos, komfort nélküli vagy szükséglakásban, illetve olyan lakáskörülmények között él, ahol korlátozottan biztosítottak az egészséges fejlődéséhez szükséges feltételek.

(2) Halmozottan hátrányos helyzetű

- a) az a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermek és nagykorúvá vált gyermek, aki esetében az (1) bekezdés a)–c) pontjaiban meghatározott körülmények közül legalább kettő fennáll,
b) a nevelésbe vett gyermek,
c) az utógondozói ellátásban részesülő és tanulói vagy hallgatói jogviszonyban álló fiatal felnőtt.”

A gyámhatóság a **rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultság elbírálásával egyidejűleg kérelemre – külön döntésben, a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultsággal egyező időtartamra** – megállapítja a gyermek, nagykorúvá vált gyermek hátrányos vagy halmozottan hátrányos helyzetének fennállását, mely a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultság megállapítását követően is kérelmezhető. Utóbbi esetben a feltételek fennállását a kérelem benyújtásának időpontjára vonatkozólag kell vizsgálni, a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzet a kérelem benyújtásának napjától a fennálló **rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény időtartamára** állapítható meg.
2016. december 31. napján **407** gyermeknek, illetve nagykorúvá vált gyermeknek állt fenn a hátrányos, illetve halmozottan hátrányos helyzete.

A 2016. december 31-én nyilvántartott hátrányos/halmozottan hátrányos helyzetűek száma (fő)

Megnevezés		2016.12.31-én nyilvántartott	Ebből:				
			0-2 éves	3-5 éves	6-13 éves	14-17 éves	18 évesnél idősebb
Megállapított hátrányos helyzetűek száma		204	1	28	98	54	23
Ebből	szülő(k), családbafogadó gyám alacsony iskolai végzettsége miatt	84	0	12	45	17	10
	szülő(k) vagy a családbafogadó gyám alacsony foglalkoztatottsága miatt	58	0	8	27	19	4
	elégtelen lakókörnyezet, illetve lakáskörülmények miatt	62	1	8	26	18	9
Megállapított halmozottan hátrányos helyzetűek száma		203	4	30	89	61	19
Ebből	szülő(k), családbafogadó gyám alacsony iskolai végzettsége és a szülő(k) vagy a családbafogadó gyám alacsony foglalkoztatottsága miatt	28	0	5	12	9	2

szülő(k) vagy a családbafogadó gyám alacsony foglalkoztatottsága és elégtelen lakókörnyezet, illetve lakáskörülmények miatt	21	0	1	9	9	2
szülő(k) és a családbafogadó gyám alacsony iskolai végzettsége és elégtelen lakókörnyezet, illetve lakáskörülmények miatt	118	4	19	50	34	11
szülő(k), családbafogadó gyám alacsony iskolai végzettsége, a szülő(k) vagy a családbafogadó gyám alacsony foglalkoztatottsága és elégtelen lakókörnyezet, illetve lakáskörülmények miatt	36	0	5	18	9	4
Hátrányos/halmazottan hátrányos helyzetűek száma összesen	407	5	58	187	115	42
Családok száma, melyekben a hátrányos helyzetű gyermekek élnek	118					
Családok száma, melyekben a halmazottan hátrányos helyzetű gyermekek élnek	107					

4. 2. Rendkívüli gyermekvédelmi támogatás

A rendkívüli gyermekvédelmi támogatás ellátási forma 2014. január 01. napjával hatályon kívül helyezésre került a Gyvt. 21. §-ából.

2014. január 01. napjától Barcs Város Önkormányzata Képviselő-testülete a szociális rászorultságtól függő pénzbeli és természetbeni ellátásokról, valamint a személyes gondoskodást nyújtó ellátásokról szóló 8/2011. (III.25.) önkormányzati rendeletének 40. §-ában rendelkezik a rendkívüli gyermekvédelmi támogatás szabályairól, amely az önkormányzati segély egyik típusa (2015. március 01. napjától a rendkívüli gyermekvédelmi támogatás a települési támogatás egyik formája).

Barcs Város Képviselő-testülete a gyermeket rendkívüli gyermekvédelmi támogatásban részesíti, ha a gyermeket gondozó család létfenntartást veszélyeztető rendkívüli élethelyzetbe került, vagy időszakosan létfenntartási gondokkal küzd.

Elsősorban azokat a gyermekeket illetve családokat kell alkalmanként rendkívüli támogatásban részesíteni, akiknek az ellátásáról más módon nem lehet gondoskodni, illetve az alkalmanként jelentkező többletkiadások – különösen a válsághelyzetben lévő várandós anya gyermekének

megtartása, a gyermek fogadásának előkészítéséhez kapcsolódó kiadások, a nevelésbe vett gyermek családjával való kapcsolattartásának, illetve a gyermek családba való visszakerülésének elősegítése, betegség, vagy iskoláztatás – miatt anyagi segítségre szorulnak.

A Képviselő-testület a rendkívüli gyermekvédelmi támogatás évente adható összegét az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegének 50 %-áig terjedő összegben maximálta (2016-ben ez **14. 250- Ft** volt).

A támogatás természetbeni ellátás formájában is megállapítható, amennyiben a kérelem a gyermek tanszerellátásának támogatására, térítési díj támogatására irányul vagy az ügy összes körülményeire tekintettel feltételezhető, hogy a szülő a pénzübeli támogatást nem a gyermekre fordítja.

2016. évben **328** esetben került megállapításra önkormányzati segélyként rendkívüli gyermekvédelmi támogatás, mely **455** gyermeket érintett. Összesen **2.703.678-** Ft összegű rendkívüli gyermekvédelmi támogatást nyújtott Barcs Város Önkormányzata. **2** esetben került elutasításra a kérelem. Az elutasítás indoka a fenti két esetben az egy főre jutó jövedelem meghaladta a jogszabályban meghatározott mértéket.
A benyújtott kérelmek száma összesen **330** db volt.

A településen a rendkívüli gyermekvédelmi támogatás legalacsonyabb összege 2016. évben **4.000.- Ft** volt.

4. 3. Gyermekétkeztetés

A gyermekétkeztetés formájában 2016. évben jelentős változás történt.

Természetbeni ellátásként a gyermek életkorának megfelelő gyermekétkeztetést kell biztosítani a gyermeket szülő, törvényes képviselő vagy nevelésbe vett gyermek esetén a gyermek ellátását biztosító nevelőszülő, gyermekotthon vezetője, illetve az Szt. hatálya alá tartozó ápolást, gondozást nyújtó intézmény vezetője kérelmére

a) a bölcsődében,

b) az óvodában,

c) a nyári napközis otthonban,

d) az általános és középiskolai kollégiumban, az itt szervezett externátusi ellátásban,

e) az általános iskolai és – ha önkormányzati rendelet kivételével jogszabály másképpen nem rendelkezik – a középfokú menzai ellátás keretében,

f) a fogyatékos gyermekek, tanulók nevelését, oktatását ellátó intézményben és a fogyatékos gyermekek számára nappali ellátást nyújtó, az Szt. hatálya alá tartozó fogyatékos nappali intézményben,

g) a bölcsőde és az óvoda zárva tartása, valamint az iskolában a nyári szünet és a tanítási szünetek időtartama alatt.

Az intézményi és a szünidei gyermekétkeztetés biztosítására kötelezett önkormányzat e feladatának ellátásához a közigazgatási területén kívülről érkező gyermek, tanuló lakóhelye szerinti önkormányzattól hozzájárulást kérhet.

A gyermekétkeztetés formái a következők:

- intézményi gyermekétkeztetés
- ingyenes és kedvezményes intézményi gyermekétkeztetés
- szünidei gyermekétkeztetés

A **Bölcsőde** esetében a Tavasz u. 3. szám alatt található főzőkonyha biztosítja az ételek elkészítését. Kiszállítással, melegítő konyhában kerül kiosztásra az étel a gyermekek részére. Az étlapot szakképzett ételmezésvezető állítja össze, a gyermekek négyszer étkezhetnek naponta (reggeli, tízórai, ebéd, uzsonna). A normál gyermekétkeztetésen kívül **1 fő** részére diétás étkezést biztosítanak.

A **városi óvodák** számára szintén a Tavasz u. 3. szám alatti főzőkonyhán készítik el az ételeket, és ezt követően kiszállítják az intézményekhez fogyasztásra. Az óvodás gyermekeknek napi háromszori étkezést biztosítanak (tízórai, ebéd, uzsonna), az étlapot szintén szakképzett ételmezésvezető állítja össze. A normál gyermekétkeztetésen kívül **3** gyermeknek tejfehérje érzékeny étrendet, **1** gyermek részére tartósítószer és ételszínezék mentes étrendet biztosítanak.

A bölcsődei és óvodai étkezésnél a törvényi előírásoknak megfelelően ingyenes, vagyis 100 %-os kedvezményes étkezést biztosítottak a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülőknek, a 3 és több gyermekes családoknak, a tartós beteg gyermekeknek, illetve akinek a családjában tartós beteg gyermeket nevelnek, a nevelésbe vett gyermekek szüleinek, és a jövedelem alapján nyilatkozó szülőknek, ez 2016-ban bölcsődében **36 fő**, óvodában **271 fő**.

A **Szivárvány Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézményében** 2016-ban összesen **96 fő** étkezett az alábbiak szerint:

- o **Ingyenesen étkező:** 72 fő
- o **50 % kedvezményezett (tartósan beteg):** 24 fő

Az Együtt Egymásért Szociális otthon lakója: **37 fő**, ebből **30 fő** ellátását végzik a szociális otthonban, illetve **7 fő** étkeztetése történik intézményükben.

Utazó gyógypedagógusi/utazó konduktori hálózat keretében **125** gyermeket látnak el, az ő étkeztetésük az anya intézmény biztosítja.

A **Barcsi Általános Iskola Deák Ferenc Tagiskolájában** 2016-ban összesen **377** tanuló étkezett az alábbiak szerint:

-Ingyenesen: 149 fő

-50%-os támogatásban részesült összesen 70 fő, melyből:

- **3 vagy többgyermekes:** 59 fő,

- **tartósan beteg:** 11fő

-Nem kedvezményezett: 158 fő

A Barcsi Általános Iskola Arany János Tagiskolájában

a gyermekek részben az egész napos iskolában is részt vesznek, részben csak az étkezés lehetőségével élnek (menzások), majd ebéd után mennek haza. Mivel az intézményben sok család részesül rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben, ezért sok szülőnek nem kell térítési díjat fizetni.

Az étkeztetés megoldása szervezett keretek között történik mind a menzás, mind az egész napos iskolában tanuló gyermekek számára. Az ételt a Barcsi Széchényi Ferenc Gimnáziumból szállítják, majd a melegítő konyhában történik a tálalás, a tanulók kiszolgálása.

A gyermekek napközbeni ellátása egyrészt az egész-napos iskola keretein belül valósul meg, másrészt a szakkörökön való részvétellel.

A tanulóknak 16.00 óráig kell az iskolában megszervezni a foglalkozásokat. Ez alól a szülő felmentést kérhet.

A felmentés kérése a felső tagozatra jellemző, de az elmúlt tanév tapasztalata, hogy egyre több gyermek tartózkodik délután az iskolában.

A tavalyi évhez hasonlóan megmaradt a két felső tagozatos csoport.

Az iskolában a gyerekek és a szülők érdeklődési körének megfelelően összesen 16 féle szakkör működik, amelyek egy része tantárgyakhoz kötődik, de van dzsúdó, filmesztétika, metálhigiéne szakkör is.

Összes étkezői létszám: 374 fő

- o **Ingyenesen étkező:** 153 fő
- o **50 %-os kedvezményezett:** 29 fő
 - tartósan beteg: 15
 - 3 vagy többgyermekes: 29 fő
- o **Nem kedvezményezett:** 148 fő

A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény 2016. évtől a települési önkormányzatok részére kötelező feladatként írja elő a rászoruló gyermekek részére az évközi tanítási szünetek (tavaszi, nyári, őszi, téli) idejére napi egyszeri déli meleg étkezés biztosítását.

Ennek megfelelően 2016. évben Barcs Város Önkormányzata biztosította azon gyermekek számára a szünidei étkezést, akik arra jogosultak voltak és a szülő az igénylést benyújtotta.

A kiskorú gyermekek szünidei étkeztetése napi egyszeri meleg étkeztetésként az alábbi időszakban és főben alakultak az elmúlt évben:

- tavaszi étkeztetés (2016. március 24.-29., 3 munkanap, **60 fő**)
- nyári étkeztetés (2016. június 16. – 2016. augusztus 31., 55 munkanap, **245 fő**)
- őszi étkeztetés (2016. november 02. – 04., 3 munkanap, **31 fő**)
- téli étkeztetés (2016. december 22. – 2017. január 02., 7 munkanap, **32 fő**)

Az ételek előállítását a tavaszi és őszi szünetben Barcs Város Óvodája és Bölcsődéje Barcs, Tavaszi utca 3. főzőkonyhája, a nyári és téli szünetben Dráva Völgye Tagintézménye Barcs, Szent László u. 13. szám alatti főzőkonyhája biztosította.

A négy szünidei étkezést Barcs Város Önkormányzata összesen **7.510.320.- Ft** összegből biztosította 2016. évben.

5. Személyes gondoskodást nyújtó alapellátások

5. 1. Gyermekjóléti szolgáltatás

A gyermekjóléti szolgáltatás olyan, a gyermek érdekeit védő speciális személyes szociális szolgáltatás, amely a szociális munka módszereinek és eszközeinek felhasználásával szolgálja a gyermek testi és lelki egészségének, családban történő nevelkedésének elősegítését, a gyermek veszélyeztetettségének megelőzését, a kialakult veszélyeztetettség megszüntetését, illetve a családjából kiemelt gyermek visszahelyezését.

2016. évben törvényi változás történt, ami a gyermekvédelmi rendszert, így a gyermekjóléti szolgáltatást is érintette. A jogszabály alapján létrejött a Család- és Gyermekjóléti Központ és az alapellátást biztosító Család- és Gyermekjóléti Szolgálat, ahol személyi változások történtek.

Család- és Gyermekjóléti Szolgálat

A gyermekjóléti szolgálat - összehangolva a gyermekeket ellátó egészségügyi és nevelési-oktatási intézményekkel, illetve szolgálatokkal - **szervezési, szolgáltatási és gondozási feladatokat** végez.

Munkáját a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény, a szociális igazgatásról és a szociális ellátásokról szóló 1993. évi törvény, végrehajtási törvények, gyermekvédelmi intézmények, személyek szakmai feladatairól és működésük feltételeiről szóló 15/1998. (IV. 30.) NM rendelet, valamint az önkormányzati rendelet alapján végzi.

A személyi változások ellenére a szolgáltatás alapfeladata nem változott. A szociális és gyermekjóléti szolgáltatás kötelezően ellátandó önkormányzati feladat. Igénybevétele kötelezően, illetve önkéntes alapon és ingyenesen történik. Barcs és a hozzá tartozó településrészek ellátását 2 fő szociális munkás diplomával rendelkező munkatárs látja el.

A gyermekjóléti szolgáltatás feladata:

1. A gyermek testi, lelki egészségének, családban történő nevelésének elősegítése érdekében:

- A gyermeki jogokról és a gyermek fejlődését biztosító támogatásokról való tájékoztatás, a támogatásokhoz való hozzájárulás segítése,

- A családtervezési, a pszichológiai, a nevelési, az egészségügyi, a mentálhigiénés és a káros szenvedélyek megelőzését célzó tanácsadás vagy az ezekhez való hozzájutás megszervezése,
- A válsághelyzetben lévő várandós anya támogatása, segítése, tanácsokkal való ellátása, valamint számára a családok átmeneti otthonában igénybe vehető ellátáshoz való hozzájutás szervezése,
- Szabadidős programok szervezése,
- Hivatalos ügyek intézésének segítése.

2. A gyermek veszélyeztetettségének megelőzése érdekében:

- A veszélyeztetettséget észlelő és jelző rendszer működtetése, a nem állami szervek, valamint magánszemélyek részvételének elősegítése a megelőző rendszerben,
- A veszélyeztetettséget előidéző okok feltárása és ezek megoldására javaslat készítése,
- A jelzőrendszer tagjaival való együttműködés megszervezése, tevékenységük összehangolása,
- Tájékoztatás az egészségügyi intézményeknél működő inkubátorokból, illetve abba a gyermek örökbefogadáshoz való hozzájárulás szándékával történő elhelyezésének lehetőségéről.

3. A gyermekjóléti szolgálat további fontos tevékenységei:

- Folyamatosan figyelemmel kíséri a településen élő gyermekek szociális helyzetét, veszélyeztetettségét;
- Meghallgatja a gyermek panaszát és annak orvoslása érdekében megteszi a szükséges intézkedést;
- Szervezi a legalább három helyettes szülőt foglalkoztató helyettes szülői hálózatot, illetve működtetheti azt, vagy önálló helyettes szülőket foglalkoztathat;
- Segíti a nevelési-oktatási intézmények gyermekvédelmi feladatának ellátását;
- Felkérésre környezettanulmányt készít;
- Nyilvántartást vezet a helyettes szülői férőhelyekről.
- Krízishelyzetek megszüntetése, melyek olyan akut krízishelyzeteket takarnak, ahol azonnali beavatkozás szükséges az alábbi esettípusok

A Barcsi Család- és Gyermekjóléti Szolgálat a 2016-os évben **65** családot, ebből **109** gyermeket és szülőt gondozott.

Alapellátás keretében **42** család **65** gyermekét gondozták. Családon belüli bántalmazás **1** esetben történt.

Az együttműködési megállapodás alapján a szolgáltatást igénybevevő személyek száma nem és korcsoport szerint:

Nem	0-2 éves	3-5 éves	6-13 éves	14-17 éves	18-24 éves	25-34 éves	35-49 éves	50-61 éves	Összesen
Férfi	6	4	18	25	4	1	3	2	63
Nő	3	10	16	17	10	11	39	3	109
Összesen	9	14	34	42	14	12	42	5	172

Az együttműködési megállapodás alapján a szolgáltatást igénybevevő személyek elsődleges problémái:

Sorszám	Probléma típusa	Személyek száma elsődleges probléma szerint	Problémák halmozott száma
1.	Életviteli	50	121
2.	Családi, kapcsolati	23	46
3.	Családon belüli bántalmazás	2	2
4.	Elhanyagolás	14	20
5.	Gyermeknevelési	26	32
6.	Gyermekintézménybe való beilleszkedési nehézség	5	20
7.	Magatartászavar	25	44
8.	Fogyatékoság	2	2
9.	Lelki-mentális	21	69
10.	Foglalkoztatással kapcsolatos	-	30
11.	Anyagi	-	157
12.	Ügyintézésel kapcsolatos	3	72
13.	Információkérésel kapcsolatos	1	132
Összesen		172	747

A táblázat magas számai azt tükrözik, hogy a családok életviteli, gyermeknevelési, családi kapcsolataival problémákkal, míg a gyerekek magatartás problémákkal küzdenek. A családokat szinte minden esetben több probléma együttes fennállása jellemzi. A fenti adatok alapján megállapítható, hogy az egyik legnagyobb problémát az anyagi lehetőségek hiánya és a háztartásvezetésben lévő gondok jelentik.

A szolgáltatást igénybe vevők nagy része közmunkaprogramban dolgozik, hosszabb-rövidebb ideig, vagy foglalkoztatást helyettesítő támogatásban részesül. Ez a gyermekes családok életében okoz anyagi és beosztási problémákat.

A kevés jövedelem, a munkanélküliség a családok életvitelében jelentős szerepet játszik. A Szolgálat által gondozott gyermekek családjában rendszeresen tapasztalnak családi, kapcsolati konfliktust, valamint gyermeknevelési problémákat.

A gyermeknevelési problémák gyakori kiváltói a szülők egymás közötti konfliktusainak, valamint a nem megfelelő gyermeknevelés módszerek, melyek a gyermek korához értelmi fejlődési szintjéhez nem igazodnak, gyakran eredményezik a szülő-gyermek közötti konfliktusokat. Ezekhez szorosan kapcsolódnak a szülők vagy család életvitelében megjelenő nehézségek. A család nem megfelelő életvitelében hordozza a gyermekek helytelen nevelésének problémái.

Barcs városában a gyermekek veszélyeztetettségének és a gondozásba vételek főbb okai:

Anyagi veszélyeztetettség:

A családok megélhetési nehézségei között szerepelnek a pénzfelhasználás, a hosszabb távú tervezés problémái, a szülők életvezetési hiányosságai, melyek a gyermek anyagi veszélyeztetettségéhez járulnak hozzá.

Sok esetben jellemző a gondozott családokra, hogy a szülők döntő többségének a 22.800.-Ft-os foglalkoztatást helyettesítő támogatás, illetve a gyermek(ek) után folyósított nevelési ellátások biztosítják a megélhetést.

Ez a szegénységi csapda kialakulásához vezet, illetve a családok szegénységét tovább mélyíti.

Szülői nevelési problémák, felelősségtudat hiánya, társadalmi normák elutasítása:

A főbb problémátípusok vonatkozásában továbbra is az anyagi veszélyeztettség áll előtérben, ezt követik a családok életviteli problémái, a kapcsolati diszfunkciók (anya-gyermek, párkapcsolati konfliktusok) és az elégtelen gyermeknevelés veszélyeztető körülményei.

A családok életmódjából, a következtelen és elhanyagoló nevelésből adódóan egyre több gyermeknél tapasztalható az agresszív magatartás, melynek egy része a kielégítetlen szükségletekből, más része a média és a család által közvetített mintákból adódik.

Pozitívumként említhető meg, hogy jelentősen csökkent az igazolatlan iskolai hiányzások száma. A hiányzások egyik fő oka a nem megfelelő szülői odafigyelés, illetve a megfelelő kontroll hiánya.

A szülői erkölcsi felelősség hiányzik; az elhanyagolás, valamint az abúzus folyamatos növekedést mutat. Ennek tudható be, hogy a gyermekek egyre alacsonyabb életkori szakaszban követnek el bűncselekményeket.

Sajnos minimális mértékben nőtt a fiatalkorú várandós kismamák száma. A fiatalkorú kismamák egyre több esetben megtartják és kihordják terhességüket anélkül, hogy a szülői szerepre, a gyermekkel kapcsolatos kiadásokra felkészültek volna.

A családok nem megfelelő higiénés körülményei vonatkozásában nem érkezett jelentés.

A gyermeki jogok és a fejlődéshez szükséges gyermeki kötelezettségek beépülési hangsúlya is eltolódott, a gondozott fiatalkorú gyermekek egyáltalán nem érzékelik a kötelezettségeik hiányát, a felelősség súlyát. Nem változott a szülői felelősségérzet hiánya mellett a felelősség hártása, kitérés a felelősség alól, saját felelősségük intézményes ellátásokra való hártása sem. A problémás gyermekeket nevelő szülők elfojtják, hártják a problémákat, problématudatuk nincs. Az önellátás, az öngondoskodás igényének hiánya még a minimális lehetőségek kiaknázását sem teszi lehetővé.

A klienskör demográfiai jellemzői:

- a szülők többnyire állástalanok, álláskeresők;
- magas a gyermeket egyedül nevelők aránya (ez összefüggésben állhat a szociális segélyhez jutással);
- jelentős a nagycsaládosok aránya;
- a szülők iskolai végzettsége alacsony, többnyire szakképzetlenek (8 általános vagy annál alacsonyabb iskolai végzettséggel rendelkeznek);
- egyre több esetben fordul elő az első gyermekvállalás idején, hogy a szülők fiatalkorúak.

Az esetkezelések jellege:

- a szülők neveléssel kapcsolatos problémái,
- szülői elhanyagolás, deviancia,
- anyagi problémák,
- a gyermek beilleszkedési problémái, magatartási problémák,
- családi konfliktus,
- magatartás- és teljesítményzavar,
- családon belüli bántalmazás,
- fogyatékoság, retardáció,
- életviteli problémák (alkoholfogyasztás, nem megfelelő pénzkezelés, higiénés ismeretek hiánya, drogfogyasztás).

Szabadidős tevékenységek szervezése:

A Családsegítő Szolgálattal közösen **egy hetes nyári tábor** szervezésére került sor a szociálisan rászoruló gyermekek részére az előző évhez hasonlóan. A táborban **26** gyermek vett részt. A pénzügyi és természetbeni támogatást a helyi vállalkozók biztosították.

Tapasztalatok a jelzőrendszeres együttműködésekről

A jelzőrendszer tagjaival jó az együttműködése a Családsegítő Szolgálatnak. Éves szinten esetmegbeszéléseket tartanak jelzőrendszeri tagokkal. A munkakapcsolat javítása céljából rendszeresen szakmaközi megbeszéléseket tartanak (minimum évente 6 alkalommal). A jelzőrendszeri tagok közül a jelzések küldése tekintetében a közoktatási intézmények, a védőnők és a rendőrség a legaktívabb, tőlük érkezik a legtöbb esetjelzés. A jelzőrendszer együttműködésének értékelése minden év február 28-ig, a jelzőrendszeri tagok közreműködésével megtörténik, az ott megfogalmazottak alapján egy éves intézkedési terv készül és az együttműködés javítására vonatkozó javaslatok alapján folytatják a közös munkát. A jelzőrendszer működését a szolgálat részéről a jelzőrendszeri felelős, a központ részéről a jelzőrendszeri tanácsadó hangolja össze. A jelzőrendszeri felelős heti szinten megküldi a beérkezett jelzésekről készített összefoglalót és a megtett intézkedésekre vonatkozó információt.

Kéthavonta a védőnői szolgálattal, óvodai gyermekvédelmi felelősökkel szakmaközi megbeszéléseket tartanak, melyeken megbeszélésre kerülnek a felmerülő problémás esetek, illetve erősítik a szakmai kapcsolatokat.

Az együttműködés kapcsán elmondható, hogy a jelzőrendszer tagjai részéről folyamatosan írásban érkeznek a jelzések a Szolgálat felé. A jogszabályi előírásoknak megfelelően a Gyermekjóléti Szolgálat a tett intézkedésekről időben tájékoztatást küld vissza a jelzést küldő szerv felé.

A jelzések kapcsán elmondható, hogy a közoktatási intézményekben a leggyakoribb probléma a 10-50 tanórát meghaladó igazolatlan iskolai mulasztás és az iskolai magatartásprobléma, illetve a Rendvédelmi szervek által szervezett a fiatalok által elkövetett bűncselekmények, szabálysértések elkövetése. A beérkező jelzések kapcsán a Szolgálat az érintett jelzőrendszeri tagokkal együttműködve igyekszik a gyermekek, fiatalok vonatkozásában a kialakuló veszélyeztetettséget megelőzni, illetve a kialakult veszélyeztetettséget megszüntetni.

Az észlelő- és jelzőrendszer által küldött jelzések száma:

Sorszám	Jelzést küldők	Jelzések száma 2015. évben	Jelzések száma 2016. évben
1.	Rendőrség	16	16
2.	Oktatási intézmények	11	22
3.	Védőnői szolgálat	11	12
4.	Lakossági jelzés	-	-
5.	Gyámhivatal	4	2
6.	Egyéb intézményi	1	-
7.	Szülő által	3	-
	Összesen:	46	52

Az esetkezelések jellegének alakulása 2012-2016. között (db)

	2012	2013	2014	2015	2016
Családlátogatás	485	362	323	361	992
Információnyújtás	14	6	10	15	345
Tanácsadás	-	7	1	3	29
Segítő beszélgetés	295	318	356	392	1592
Hivatalos ügyek intézése	564	213	121	136	242
Közvetítés más ellátásba	-	1	1	1	-
Elhelyezési tárgyalás	1	1	1	-	-
Védelembe vételi tárgyalás	15	13	26	5	-
Védelembe vétel felülvizsgálata	24	35	45	1	-
Sz szakmaközi megbeszélés	8	7	2	8	6
Esetkonferencia	5	1	3	2	14
Adományozás	33	25	200	16	62
Összesen:	1444	989	1089	940	899

A táblázat alapján látszik, hogy a szolgálat munkatársai leggyakrabban a családokat az otthonukban keresik fel. A családlátogatásokon kívül leggyakrabban a segítő beszélgetés, környezettanulmány elkészítésében való közreműködés, ügyintézéshez segítségnyújtás és információnyújtás fordul elő. 2016. januárjától a családlátogatások száma összesen **992** alkalom volt, mely jóval magasabb a 2015. évnél. Ez a magas szám annak tudható be, hogy akivel együttműködési megállapodást köt a szolgálat jogszabály írja elő a havi minimum 3 kapcsolat félevételt. 2016. decemberében a Máltai Szeretetszolgálattal közösen bevásárló központban tartós élelmiszert gyűjtöttek. Ezekből az adományokból **62** család részesült.

Egyéb tevékenységek:

A Családsegítő Szolgálattal közösen a téli hideg időszakban több esetben prevenciós céllal feltérképezték az idős, beteg személyek és a kisgyermekes családok körében a téli tüzelő igényt, így több család krízis tüzelőhöz juthatott.

1 fő családgondozó részvételével biztosított volt a településen élő hajléktalanokkal végzett utcai szociális munka, illetve a téli időszakban megnyitott melegedő működtetése. Ennek keretében történt az érintettek folyamatos figyelemmel kísérése, igényeik és szükségleteik figyelembe vételével biztosított személyes segítség.

Helyettes szülői hálózat:

A helyettes szülői hálózat 3 fő helyettes szülővel működött. Az elmúlt évben e szolgáltatást nem vették igénybe. 2016-ban nem történt ellenőrzés.

Szakmai kapcsolatok:

A szolgálat jó szakmai kapcsolatot tart fenn a Munkaügyi Szervekkel, az Önkormányzattal, a Barcsi Roma Nemzetiségi Önkormányzattal, civil szervezetekkel, valamint a térség szociális intézményeivel.

A bántalmazott gyermekek számának alakulása 2012-2016. között (fő)

Bántalmazott gyermekek száma	2012	2013	2014	2015	2016
Családon belül	9	11	5	1	1
Családon kívül	nincs adat	5	nincs adat	0	0

Szabálysértést vagy bűncselekményt elkövetett gondozott gyermek- és fiatalkorúak számának alakulása 2012-2016. között (fő)

	2012	2013	2014	2015	2016
Szabálysértő gyermekkorú	3	3	-	1	4
Szabálysértő fiatalkorú	2	13	12	10	1
Bűncselekményt elkövető gyermekkorú	1	-	-	-	2
Bűncselekményt elkövető fiatalkorú	4	6	4	3	3
Összesen:	10	22	16	14	10

Az ellátási területen élő emberek és gyermekek egyre inkább megismerik a Családsegítő Szolgálat tevékenységét és sokan önként kérik a segítséget.

Nehézségként élik meg a 16. életévüket betöltött, még tanköteles korú gyermekek igazolatlan iskolai hiányzásával kapcsolatban az eszköztelenségüket.

Törvényi változások következtében a 16. életévüket betöltött gyermekeknél védelembe vételre csak akkor kerül sor, ha attól eredmény várható. Tapasztalataik szerint azonban a hatósági intézkedés ebben az életkorban nem eredményes, nem ér célt. Úgy látják, hogy sem az iskoláztatási támogatás szüneteltetése, sem az esetlegesen kiszabott szabálysértési bírság nem jelent visszatartó erőt a szülő számára.

Az igazolatlan hiányzások tekintetében még mindig jelentős a szülői passzivitás, motivátlanság, érdektelenség. A szülők, akik számár fontos az iskoláztatási támogatás rendszeres folyósítása kéri gyermeke magántanulói jogviszonyának létesítését, s ezáltal továbbiakban megszűnik az igazolatlan iskolai hiányzás, mely átalakul igazolt hiányzássá.

A jövőre vonatkozó feladatok, célok meghatározása:

A jövőben is elsődleges feladatok közé tartoznak az alábbiak:

- a gyermekek védelme, helyi ellátó rendszerének kifogástalan működtetése,
- a területen lakó gyermekek ellátásának további biztosítása,
- a jogszabályi változások folyamatos figyelemmel kísérése, az előírások teljesítése,
- a gyermekek és családjuk rendszeres és rendkívüli támogatása,
- a személyes gondoskodást nyújtó alapellátások keretében a gyermekjóléti szolgáltatásnak, a gyermekek napközbeni ellátásának, valamint a gyermekek átmeneti gondozásának hatékony működtetése.

A Barcsi Szociális Központ Gyermekjóléti Szolgálatának célkitűzései:

- a jelzőrendszer tagjaival való hatékony együttműködés
- a hatékony és rugalmas ügyintézés,
- a megfelelő munkavégzés érdekében szükséges a családgondozók továbbképzésének elősegítése, szakmai konferenciákon való részvétel,
- a családon belüli erőszak kialakulásának mielőbbi felismerése, feltárása,
- életvezetési problémák megoldása,
- szocializációs hiányosságok erősítése,
- kommunikációs hiányosságok kezelése,
- a megelőző pártfogás elrendelésével kapcsolatos feladatok hatékony ellátása.

Szolgálatfejlesztési elképzelések

Gyermekjóléti szolgáltatás keretén belül:

Iskolai Szociális Munka

Az iskolai szociális munka középpontjában a gyermek és az iskola kapcsolata áll. Célja, hogy a tanulók, a pedagógusok és a szülők részére adekvát segítség nyújtása, elsődleges prevenció segítése, az iskola gyermekvédelmi felelősei szakmai munkájának segítése, erősítése, észlelő és jelző rendszer működésének segítése. Célja továbbá a veszélyeztetett gyermekek kiszűrése, illetve a hátrányos helyzetű gyermekek helyzetét javító szolgáltatások nyújtása, lehetőségeik maximális kihasználása.

Barcsi Család és Gyermekjóléti Központ

A Család és Gyermekjóléti Központ a Barcsi Szociális Központ intézményegységként működik, önálló szakmai egységként látja el munkáját.

A Gyermekjóléti Központ gesztortelepülése Barcs város, ezen kívül Bélavár, Vízvár, Heresznye, Bolhó, Babócsa, Rinyaújnép, Somogyaracs, Komlósd, Péterhida, Csokonyavisonta, Rinyaújlak, Szulok, Kálmánca, Homokszentgyörgy, Lad, Patosfa, Lajosháza, Darány,

Istvándi, Drávatamási, Drávagárdony, Kastélyosdombó, Potony, Tótújfalu, Szentborbás, Lakócsa településeken látja el a hatósági intézkedésekhez kapcsolódó feladatokat.

A Család és Gyermejjóléti Központ 1 fő szakmai vezető és 4 fő eszmeneadzser látja el a szakmai munkát.

A Család és Gyermejjóléti Központ feladatai:

A Család és Gyermejjóléti Központ javaslatot tesz a Gyámhivatal részére

- védelembe vétel
- nevelésbe vétel
- megelőző pártfogás
- ideiglenes hatályú elhelyezés
- családba fogadás
- harmadik személynél történő elhelyezés kezdeményezése
- családba fogadó gyám kirendelésére
- tankötelezettség köteleesség előmozdítása
- gondozási hely változás
- családi pótlék természetbeni formában történő nyújtása esetén

Hatósági jellegű szolgáltatások:

- közreműködés hatósági intézkedésben (javaslattétel hatósági intézkedésre, eszmeneadzseri feladatok)
- családgondozás a családjából kiemelt gyermekek visszahelyezése érdekében
- utógondozói feladatok

Speciális ellátások:

-kapcsolatügyelet: A kapcsolattartási ügyelet célja a gyermek és a kapcsolattartásra jogosult szülő, vagy más személy számára a találkozásra együttlétre alkalmas semleges hely biztosítása. A szolgáltatás gyámhatósági vagy bírósági döntést követően vehető igénybe. Az elmúlt évben az összes tevékenységek száma 20 volt, amely 9 ellátott személyt takart. Mind a 20 tevékenység jogerős Gyámhivatali határozattal érintett volt.

-készenléti ügyelet – telefonos krízisügyelet: A készenléti szolgálat célja a gyermejjóléti központ nyitvatartási idején túl felmerülő krízishelyzetben történő azonnali segítség, tanácsadás, lelki segély vagy tájékoztatás nyújtása. Két alkalommal futott be hívás a készenléti szolgálathoz, mely 4 gyermeket érintett.

-utcai, lakótelepi szociális munka: Az utcai szociális munka egyik legfontosabb eleme, hogy leginkább veszélyeztetett csellengő, a családból, iskolai közösségből kiszakadó, a felnőttekkel szemben bizalmatlan ifjúsági korosztállyal kerülnek kapcsolatba a szociális munkások. Másik eleme a hajléktalanokkal végzett szociális munka.

A 2016-os évben Barcs városban 3 fő hajléktalan kliens ellátására került sor. Részükre egy szobás melegedő van kialakítva, mely felszereltségét tekintve 3 fő elhelyezését biztosítja. 1 fő részére ingyenes napi egyszeri meleg étkezés biztosított, 2 fő nem kívánta az étkezést igénybe venni. Egy fő szociális otthoni elhelyezést igényelt, amit önszántából visszamondott.

-szakmai támogatás nyújtása az alapellátási csoport számára: Szakmai támogató funkció keretében a Központ havi rendszerességgel esetmegbeszélést tart a szolgálatok számára.

Veszélyeztetettséget észlelő és jelző rendszer működtetése:

A gyermek veszélyeztetettségének megelőzése érdekében a Család és Gyermekjóléti Központ kiemelkedő feladata a veszélyeztetettséget észlelő és jelző rendszer működtetése, a veszélyeztetettséget előidéző ok feltárása és ezek megoldására javaslat készítése, valamint az együttműködés megszervezése, tevékenységek összehangolása.

Tapasztalatok a jelzőrendszeres együttműködésről:

A legtöbb jelzés a járásban a közoktatási intézményektől érkezett. A legjelentősebb probléma az igazolatlan iskolai mulasztások kapcsán tapasztalható. Maga az 50 tanórát meghaladó igazolatlan hiányzások száma.

A jelzések tartalmát tekintve kiemelhető az igazolatlan hiányzás, szülői elhanyagolás, magatartási problémák, család életvitele és életkörülményei, bűnelkövetés, fiatalos várandós anya, felügyelet hiánya, lakhatási problémák.

Összességében elmondható, hogy a jelzőrendszer a működését tekintve egyre hatékonyabban működik.

Bölcsőde

A bölcsőde a családban nevelkedő 3 éven aluli gyermekek napközbeni ellátását, szakszerű gondozását és nevelését biztosító intézmény. Ha a gyermek a 3. évét betöltötte, de testi vagy szellemi fejlettségi szintje alapján még nem érett az óvodai nevelésre, a 4. évének betöltését követő augusztus 31-ig nevelhető és gondozható a bölcsődében. Ezen túl a bölcsőde végezheti a fogyatékos gyermekek nevelését és gondozását is.

A bölcsőde az alapellátáson túl szolgáltatásként speciális tanácsadással, időszakos gyermekfelügyelettel, gyermekhotel működtetésével, vagy más gyermeknevelést segítő szolgáltatásokkal segítheti a családokat.

A bölcsődei felvétel során előnyben kell részesíteni azt a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermeket, akinek szülője vagy más törvényes képviselője igazolja, hogy munkaviszonyban vagy munkavégzésre irányuló egyéb jogviszonyban áll.

Barcs városában a Bölcsőde üzemeltetését tekintve napos bölcsőde, napi 10 órás nyitva tartással. A gyermekek bölcsődei ellátása a családban élő azon 3 éven aluli gyermekekre vonatkozik, akiknek szülei, nevelői, gondozói munkavégzésük, a munkaerő-piaci visszatérésüket segítő programban, képzésben való részvételük, betegségük vagy egyéb ok miatt napközbeni ellátásukról nem tudnak gondoskodni.

Férőhelyeinek száma **54**. 2016. január 01-ei állapot szerint **25** volt a bölcsődés gyermekek száma, melyből **2** gyermek volt jogosult kedvezményes étkeztetésre.

A bölcsődei gondozásért fizetendő intézményi térítési díj mértéke **2016. évben is 278.- Ft/nap** volt.

Óvodák

Az óvoda a gyermek hároméves korától a tankötelezettség kezdetéig nevelő intézmény. Az óvoda felveheti azt a gyermeket is, aki a harmadik életévét a felvételétől számított fél éven belül betölti, feltéve, hogy minden, a településen lakóhellyel, ennek hiányában tartózkodási hellyel rendelkező hároméves és annál idősebb gyermek óvodai felvételi kérelme teljesíthető. A kötelező óvodai nevelés fejlesztő nevelésben is teljesíthető.

Barcs Város Óvodája és Bölcsődéje intézményegységei 2016. évben:

- Bölcsőde
- Városi Óvodák:
 - ❖ Széchenyi közti Óvoda (3 gyermekcsoporttal)
 - ❖ Hársfa utcai Óvoda (3 gyermekcsoporttal)
 - ❖ Deák Ferenc utcai Óvoda (4 gyermekcsoporttal)
 - ❖ Szent István utcai Óvoda (3 gyermekcsoporttal)

Barcs városában az óvodák napi 10 óra időtartamban, 7.00-17.00 óráig tartanak nyitva. A napi nyitva tartási idő alatt óvodapedagógus biztosítja a 3-7 éves gyermekek nevelését. A szülők a gyermekeik számára minimum 8 órás és maximum 10 órás nevelési időkeretet vesznek igénybe. Külön szülői kérésre – indokolt esetben – az intézmény biztosítja a nyitás előtti gyermekfelügyeletet is (pl. korai munkába indulás miatt).

Az egész napos óvodai nevelés magában foglalja a gyermekek játékba integrált fejlesztését, egészséges életmódra nevelését, szokásrendszer kialakítását és a szociális készségek elsajátításának segítését.

16 óra után lehetőség van részt venni:

- idegen nyelv oktatáson (angol),
- hittanon,
- zeneóvodai és néptánc oktatáson.

Fenti foglalkozásokat – a hittan kivételével – a szülők finanszírozzák.

Az óvodai fejlesztő programban **36** gyermek vesz részt. A programot a TÁMOP 3.3.2 pályázati fenntarthatóság keretében biztosítják, juttatásban a fejlesztést végző óvodapedagógusok nem részesülnek.

Barcs városában óvodai nevelő tevékenység 2016. évben az alábbi intézményegységekben történt:

- Széchenyi közti Óvoda
- Deák Ferenc utcai Óvoda
- Szent István utcai Óvoda
- Hársfa utcai Óvoda.

Az óvodai férőhelyek száma Barcs városában **325**

Nyilvántartás az óvodákról a 2016. évre vonatkozóan

Városi Óvodák	Férő-helyek száma		Gyermekek száma (fő)		Hátrányos helyzetű gyermekek		Halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek		Logopédia		Gyógy-testnevelés	
	2016.01.01.	2016.12.31.	2016.01.01.	2016.12.31.	2016.01.01.	2016.12.31.	2016.01.01.	2016.12.31.	2016.01.01.	2016.12.31.	2016.01.01.	2016.12.31.
Széchenyi közti Óvoda	75	75	67	72	23	8	8	1	9	20	20	15
Hársfa utcai Óvoda	75	75	70	69	28	5	9	7	13	16	22	23
Deák Ferenc utcai Óvoda	100	100	91	85	69	4	28	26	24	22	20	21
Szent István utcai Óvoda	75	75	72	72	16	4	2	2	15	6	27	27
Összesen:	325	325	300	300	136	21	47	36	61	64	89	74

6. Bűnmegelőzési programok, valamint a gyermek- és fiatalkorú bűnözéssel összefüggő adatok bemutatása

A 2015/2016-os és a 2016/2017-es tanévben a Rendőrség Biztonságra Nevelő Iskola Programjában Barcs Városban a Szivárvány EGYMI alapfokú oktatási intézmény 5-10 évfolyam vett részt. A Barcsi Rendőrkapitányság bűnmegelőzési állományából továbbra is Ambrus Attila r. őrnagy bűnmegelőzési főelőadója oktatja a D.A.D.A. programot. ELLEN-SZER program oktatása nem folyik a középfokú oktatási intézményekben.

2016. évben tovább folytatódott az „Iskola rendőre” program, melynek feladatai időarányosan végrehajtásra kerültek. Az illetékességi területünkön található alapfokú oktatási intézményekhez kijelölésre kerültek a Közrendvédelmi állomány soraiban szolgálatot teljesítő iskola rendőrök.

A Rendőrkapitányság állományában Szabó László r. al. látja el a bűnmegelőzési tanácsadói feladatokat. A bűnmegelőzési tanácsadói hálózathoz 2 barcsi középfokú tagintézmény csatlakozott. A tényleges szolgálat ellátás 2013. október 1-től indult, a gyermekvédelmi jelzőrendszer tagjaival, a tantestületekkel a kapcsolat kiépítésre került.

A RZS (Robot Zsaru) program adatai szerint a családon belüli erőszak fogalom körébe tartozó bűncselekmények száma **50** (2012.év: 56; 2013. év: 39; 2014. év: 39; 2015. év: 37), mely 50 bűnügyben 60 családon belüli erőszak fogalomkörébe tartozó jogsértés került megállapításra.

A családon belüli erőszak körébe tartozó jogsértések közül

29 esetben testi sértés,
4 esetben kiskorú veszélyeztetése,
4 esetben zaklatás,
5 esetben magán laksértés,
5 esetben garázdaság,
2 esetben személyi szabadság megsértése,
1 esetben pedig becsületsértés került megállapításra.

A korábbi évek adataihoz képest nem történt kényszerítés, kapcsolati erőszak, lopás és rongálás bűncselekmény, önbíraskodás, kiskorú elhelyezésének megváltoztatása és emberölés vagy emberölés kísérlete büntette. A családon belüli erőszak fogalomkörébe tartozó jogsértések közül a testi sértés tapasztalható magas számban.

A családon belüli erőszak fogalom körébe tartozó eljárások során megállapítást nyert, hogy 16 esetben a sértettel egy háztartásban élő az elkövető, 10 esetben volt házastárs vagy élettárs sérelmére követték el a bűncselekményt, 21 esetben egyéb családon belüli erőszak történt és 3 esetben pedig más háztartásban élő sérelmére történt bűncselekmény.

2016. évben a RZS rögzített adatok alapján nem élt az ideiglenes megelőzőt távol tartás elrendelésével.

A vizsgált időszakban a családon belüli erőszakkal kapcsolatba hozható bűncselekmények száma a korábbi évek adataihoz képest tovább csökkent.

A Rendőrség adatlap megküldésével értesíti a Gyermekjóléti Szolgálatot abban az esetben, ha a kiskorú veszélyeztetettségét állapítja meg. Valamint abban az esetben küld¹ tájékoztatást, ha gyermek- vagy fiatalkorú elkövető kiléte nyer megállapítást, gyermekkorú esetében nyomozás megszüntető határozattal, fiatalkorú esetében adatlapon.

2016. évben összesen **52** alkalommal élt a jelzéssel a gyermekjóléti szolgálatok felé a RZS NEO adatbázisának adatai alapján. A jelzéseket követően a Rendőrség írásban kapott tájékoztatást az intézkedésekről.

A Gyermekjóléti Szolgálat által kezdeményezett esetmegbeszéléseken Barcs városban Ambrus Attila rendőr őrnagy vett részt (13 alkalommal), az illetékességi területen lévő településeken a KMN vesz részt. 2016. évben 3 alkalommal került megszervezésre a jelzőrendszeri tagoknak szakmaközi konferencia.

A közterületen szolgálatot ellátó állomány kiskorúakat érintő, családon belüli erőszakra utaló esetekben az intézkedést követően a jelzőrendszeri kötelezettségnek megfelelően jelzéssel élt, bűncselekmény gyanújának esetén javaslatot tett a nyomozás elrendelésére. Az illetékességi területen az iskola rendőr elsősorban közlekedési, baleset megelőző tevékenységet folytat.

A Barcsi Rendőrkapitányság épületében nincs külön gyermek kihallgató szoba, nem történt videó felvételes vallomás felvétel.

A jelzőrendszerben részt vevő iskolák gyermek- és ifjúságvédelmi felelőseivel; a Gyermekjóléti Szolgálattal, a városban működő Gyámhivatallal, a hivatásos fiatalokkal foglalkozó pártfogó felügyelővel, a védőnői szolgálattal jól működik a kapcsolattartás.

A családon belüli erőszakkal érintett családok feltérképezése folyamatos. Civil szervezetek 2016. évben családon belüli erőszakkal kapcsolatba hozható jogsértést nem jeleztek. Saját szervezésű program a Barcsi Rendőrkapitányságon nem indult családon belüli erőszak kezelésével kapcsolatban.

Az illetékességi területen 2016. évben a csellengő fiatalok ellenőrzésére szolgáló akció nem került megtartásra, de a 22/2012. (XII.21.) ORFK utasítás életbelépése miatt erre nem volt szükség.

Az értékelt időszakban gyermekkorú iskola kerülése miatt fogantatosított intézkedés nem történt.

Barcs Városban, illetve a környező településeken csoport képző helyek elsősorban a közterületek, melyek ellenőrzése bűnügyi akció keretében több alkalommal megtörtént a Gyermekjóléti Szolgálat munkatársával közösen.

7. A civil szervezetekkel való együttműködés

Az alapellátások keretében elsősorban a Barcsi Szociális Központ Gyermekjóléti Szolgálata működik együtt civil szervezetekkel. A **Magyar Máltai Szeretetszolgálat Barcsi csoportjával**, a **Magyar Vöröskereszt Barcsi Szervezetével**, a **Szociális Kerekasztal Egyesülettel** kapcsolatban állnak.

8. Záró gondolatok

Továbbra is jelentős figyelmet szükséges fordítani a gyermekvédelem rendszerének hatékony működtetésre, a gyermekvédelem tevékenységében való megfelelő közreműködésre.

A jelzőrendszer tagjainak – a szolgáltatóknak, az intézményeknek és a hatóságoknak – továbbra is kötelességük hatékonyan együttműködni a veszélyeztető okok feltárása és azok időben történő felmérése, egymást kölcsönösen tájékoztatni és segíteni a gyermek családban történő nevelkedésének elősegítése érdekében.

Tagjaival rendszeres kapcsolatot tartson, esetmegbeszélések keretén belül feladatok meghatározásával dolgozzanak a gyermekek érdekében.

Mindenképpen fontos a településen élő szociális és metálhigiénés problémák miatt veszélyeztetett, illetve krízishelyzetbe került személyek, családok életvezetési képességének megőrzése, az ilyen helyzethez vezethető okok megelőzése, valamint a krízishelyzet megszüntetésének elősegítése.

Az intézkedések során arra kell törekedni, hogy csak a legvégső esetben kerüljön sor a gyermek vér szerinti családjából történő kiemelésre.

A gyermekvédelmi rendszer és a gyermekvédelemben dolgozó szakemberek legfontosabb feladata a gyermekek veszélyeztetettségének megelőzése, a már kialakult veszélyeztetettség kezelése, a veszélyeztető okok, körülmények mielőbbi megszüntetése annak érdekében, hogy a gyermekek megfelelő testi, értelmi, érzelmi és erkölcsi fejlődése biztosítva legyen. Sajnos a mai világban tömegesen jelentkeznek a családi környezetben felmerülő, gyermekeket érintő súlyos problémák, amelyeket a szociális szférában és leginkább a gyermekvédelemben dolgozó szakembereknek meg kell oldani, és ami még fontosabb, meg kell előzni.

Így a szakma számára igazán fontos annak tudatában lenni, hogy a gyermekek miféle veszélyeztető körülményeknek, káros hatásoknak lehetnek és vannak kitéve, mert ezeknek az ismereteknek a birtokában van lehetőség a megelőzésre, enyhítésre és megszüntetésre.

További feladatok:

- Gyermekprogramok és szabadidős ifjúsági programok folyamatos bővítése és összehangolása
- Iskolapszichológus igénybevételének elősegítése
- Esetmegbeszélések, továbbképzések, szakmai fórumok szervezése
- Az intézmények folyamatos tájékoztatása a gyermekvédelmi területen bekövetkezett változásokról
- Továbbra is hatékony és rugalmas ügyintézés a nehéz helyzetben lévő családok, azon belül különösen a gyermekek érdekében.

B a r c s, 2017. március 01.

Karvalics Ottó
polgármester

Határozati javaslat:

Barcs Város Képviselő-testülete Barcs Város Önkormányzata 2016. évi gyermekvédelmi tevékenységéről szóló beszámolót elfogadja.

Felelős: Karvalics Ottó polgármester

Határidő: értelem szerint

A határozati javaslatot törvényességi szempontból felülvizsgáltam.

Barcs, 2017. március 01.

Balázné dr. Vástyán Krisztina
címzetes főjegyző

